

Evaluering av fagfornyelsen - rapport 2

Fagfornyelsens forberedelser i praksis: strategier, begrunnelser og spenninger

Rapporten undersøker blant annet hvordan skoleeiere og skoler i fire casekommuner har forberedt innføringen nytt læreplanverk. Gjenbruk av strategier og planer fra utviklingsarbeid går igjen, og alle framhever at det er viktig med god tid i innføringsarbeidet. Alle skolene i casekommunene mener at det har vært et godt utgangspunkt å begynne læreplanarbeidet med overordnet del.

RAPPORT | SIST ENDRET: 25.02.2021

Tittel:

Fagfornyelsens forberedelser i praksis: strategier, begrunnelser, spenninger. Rapport nr. 2

Rapporten:

[Last ned rapporten i DUO \(PDF\)](#)

Forfatter:

Eli Ottesen, Tor Colbjørnsen, Ann Elisabeth Gunnulfsen, Jeffrey Hall og Ruth Jensen

ISBN:

978-82-93847-03-8 (Nettutgave)

ISBN:

978-82-93847-02-1 (Papirutgave)

Utgiver:

Universitetet i Oslo

År:

2021

Rapportserie

Alle skoler tar i bruk nye læreplaner fra høsten 2020. Fagfornyelsen er navnet på prosessen med å lage og innføre nye læreplaner.

Gjennomføringen av fagfornyelsen skal evalueres over en periode på fem år. Evalueringen skal:

- gi kunnskap om hvorvidt læreplanverket fornyes i tråd med målene med fagfornyelsen
- gi kunnskap om hvorvidt strategiene for utvikling og implementering bidrar til å nå målene med fornyelsen
- vurdere virkningene av fagfornyelsen

Evalueringen skal kunne brukes til å justere arbeidet med fagfornyelsen underveis og som grunnlag for fremtidig politikkutforming. Den skal være nyttig for både sentrale myndigheter, forvaltning, skoleeiere, skoler, lærere og andre sentrale aktører.

[Les mer om evalueringen av fagfornyelsen og øvrige rapporter](#)

Hovedfunn

- Gjenbruker strategier og planer for utviklingsarbeid
- Avstemmer strategiarbeidet med eksisterende utfordringer
- God tid er viktig for å få med alle i læreplanarbeidet
- Overordnet del er et godt utgangspunkt for å jobbe med fagfornyelsen
- Oppfatter at statlig styring kommer gjennom forventninger til å bruke støtteordninger

Gjenbruker strategier og planer for utviklingsarbeid

Den kvantitative spørningen tyder på at de fleste skoleledere og skoleeiere i stor eller noen grad har en planer for innføringen av fagfornyelsen våren 2020. De kvalitative dataene fra de de fire casekommunene og skolene viser samtidig at få har planer og dokumenter som spesifikt tar for seg arbeidet med fagfornyelsen. I stedet gjenbruker de eksisterende planer og rutiner for utviklings- og kvalitetsarbeid, og gir dem nytt innhold som passer med fagfornyelsen.

Avstemmer strategiarbeidet med eksisterende utfordringer

Selv om det er forskjeller i strategiarbeidet i de fire casekommunene og skolene, er det også mye som går igjen. Et fellestrekk er at de avstemmer strategiarbeidet med eksisterende utfordringer, og at

strategiarbeidet foregår i kontinuerlige samarbeidsprosesser med ulike aktører. Dette gir stor fleksibilitet og kan gi smidige tilpasninger til lokale kontekster. Samtidig kan det hindre en helhetlig innsats og at ulike deler av utviklingsarbeidet trekker i samme retning.

En utfordring for skoleeierne er å finne tiltak som treffer hver enkelt skole. Dette blir i noen grad løst ved å delegere ansvaret for arbeidet med fagfornyelsen internt i kommunen – for eksempel ved å opprette egne stillinger – eller til den enkelte skole. En fare ved denne strategien er at koblingene mellom nivåene kan bli svekket.

Skoler og kommuner som har inngått samarbeid med eksterne kompetansemiljøer, opplever at det gir positive bidrag og fremdrift i utviklingsarbeidet. Samtidig opplever de at det kan føre til noe motstand på skolene, fordi programmet ikke helt passer skolenes behov.

God tid er viktig for å få med alle i læreplanarbeidet

Skoleeiere og skoleledere i casekommunene peker på at det er viktig å sette av nok tid for å få med alle i læreplanarbeidet. Skoleledere har som strategi å skjerme lærerne og sørge for at de ikke mister motet. Funnene viser at skolelederne aksepterer at lærerne jobber forskjellig og i ulikt tempo. Å bruke god tid er også en strategi i denne sammenheng, samtidig som det er en utfordring å få med seg alle innenfor et rimelig tidsrom.

De kvantitative dataene fra spørringen viser at skoleeiere i større grad enn skoleledere mener de har fått nok tid til å forberede innføringen av nytt læreplanverk.

Overordnet del er et godt utgangspunkt for å jobbe med fagfornyelsen

Alle skolene i casekommunene har valgt å begynne læreplanarbeidet med overordnet del. Et viktig argument både blant skoleeiere og skoleledere, er at denne delen av det nye læreplanverket legger et grunnlag for reformarbeidet. Dette har også vært en uttrykt forventning fra statlig hold.

Spenninger kan imidlertid oppstå i overgangen fra arbeidet med overordnet del til arbeidet med læreplanene for fag. På den ene side erfarer skolelederne at det er enklere med kollektive samskapingsprosesser før arbeidet med fagene trekkes inn. På den andre side kan personalet bli utålmodige etter å jobbe med kompetansemålene for fagene.

Oppfatter at statlig styring kommer gjennom forventninger til å bruke støtteordninger

Skoleeierinformantene oppfatter at den statlige styringen kommer gjennom forventninger til å bruke av støtteordninger. Eksempler på det er kompetansepakkene til Utdanningsdirektoratet og midler til å inngå

samarbeid med universitets- og høgskolesektoren for kompetanseutvikling.

Utdanningsdirektoratets nettressurser og kompetansepakker brukes i stor grad, men mer av grunnskolene enn av de videregående skolene, viser den kvantitative spørningen. Skoler som har inngått samarbeid med et eksternt kompetansemiljø, bruker særlig ressurser som er utviklet av dem.

Om rapporten

Rapporten handler om hvordan skoleeiere og skoler forbereder seg til innføringen av nye læreplaner. Forskerne har tre hovedproblemstillinger:

1. Hvilke strategier og prosesser for gjennomføring legges det opp til i kommunen/fylkeskommunen og på skolen?
2. Hvordan begrunnes og legitimeres strategiene?
3. Hvilke spenninger kan identifiseres, og hvordan håndteres de?

Metode og datagrunnlag: Det kvalitative datagrunnlaget består av dokumenter, intervjuer med skoleeiere og skoleledere samt observasjoner av ledermøter. Dataene er hovedsakelig hentet fra fire kommuner og deres skoler. I tillegg bruker forskerne kvantitative data fra Utdanningsdirektoratets spørning til skoleeiere og skoleledere våren 2020.